

Posudek oponenta disertační práce

Student: Mgr. František Dolák

Název práce: Standardizované klasifikační systémy NIC a NOC v akutní ošetrovatelské péči

Školitel: prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D.

Oponent: doc. PhDr. Gabriela Vörösová, PhD.

Aktuálnost zvolené problematiky

Dizertačná práca sa zaoberá problematikou štandardizovaného jazyka v ošetrovatelstve, čo možno pokladať z hľadiska vedného odboru za známku vysokej profesionality. Implementácia klasifikačných systémov do praxe je predpokladom kvalitnej ošetrovateľskej starostlivosti a jej dokumentovania s dôrazom na uplatnenie Modelu reflektívneho klinického uvažovania (OPT- Outcome - Present State Test). Model OPT poskytuje štruktúru, ktorá spája NANDA, NIC a NOC a je predpokladom rozvoja rozhodovacieho procesu v ošetrovateľskej praxi.

Stanovené ciele doktorské disertační práce (splnění cílů)

Autor práce si stanovil štyri reálne ciele, správne zamerané na riešenie uvedenej problematiky. K vytyčeným cieľom volil vhodné výskumné techniky rozhovor a dotazník. Ciele dizertačnej práce sa mu podarilo splniť.

Nové poznatky, které byly dosaženy v doktorské disertační práci – detailně popsat

Dizertačná práca priniesla porovnateľné výsledky s inými štúdiami vo svete a u nás. Ako nové a inovatívne poznatky pre potreby sestry a ošetrovatelstva možno pokladať výsledky dotazníkovej metódy a rozhovoru v zdravotníckych zariadeniach v Juhočeskom kraji. Výsledky práce môžu byť dobrým ukazovateľom pre ďalšie smerovanie prípravy sestier pre prax. Podarilo sa zmapovať aká je situácia vo vybraných zdravotníckych zariadeniach z hľadiska používania ošetrovateľskej dokumentácie a klasifikačných systémov. Cenné sú postoje sestier k súčasne používanej ošetrovateľskej dokumentácii, z hľadiska toho či im vyhovuje, alebo nie. Ošetrovateľské diagnózy nie sú v českom ošetrovatelstve novým pojmom v praxi ich používa 89,9 % sestier. Tiež sa ukázala súvislosť medzi vzdelaním sestier a hodnotením ošetrovateľských diagnóz používaných na oddeleniach. Vysokoškolsky

vzdelané sestry majú inú predstavu o práci s ošetrovateľskými diagnózami a klasifikačnými systémami v porovnaní so stredoškolsky vzdelanými sestrami. Sestry v oblasti intenzívnej starostlivosti sú skeptické k prínosu používania ošetrovateľských diagnóz. Prínosné sú informácie o tom aké majú vedomosti sestry o klasifikačných systémoch NIC a NOC a o zmapovaní situácie ich používania v praxi. Autor práce nepotvrdil hypotézu, že systém ošetrovateľskej starostlivosti na štandardnom oddelení je viac vhodný pre používanie štandardizovaných klasifikačných systémov, ako oddelenie akútnej starostlivosti. V kvalitatívnej časti výskumu skupina expertov sa vyjadrovala k vybraným súborom NANDA, NIC a NOC. Na základe analýz výsledkov možno konštatovať, že aktivity NIC a indikátory NOC v plnej miere neboli prijaté sestrami, treba ich modifikovať na základe platnej legislatívy Českej republiky. Analýza odpovedí expertov potvrdzuje názor, že používanie štandardizovaného jazyka, ošetrovateľských diagnóz je problematické, chápu to ako nutnosť a plnenie požiadaviek vedenia, neprináša to prospech pacientovi ani ošetrovateľskej starostlivosti. Sestry používanie NNN si vedia predstaviť iba v elektronickej podobe. Expertky správne pochopili pozitíva NNN, z negatív zdôraznili predovšetkým administratívnu záťaž v prípade písomného dokumentovania. Podnetné boli názory sestier, že k tomu, aby mohli používať spoločnú terminológiu potrebujú dostatočné vzdelanie a je nutné systémy zaradiť do praxe tak, aby boli skutočne efektívne a nie tak, ako je to v súčasnej dobe. Prínosné pre ďalšie smerovanie ošetrovateľstva v podmienkach Českej republiky môžu byť práve tieto zistenia.

Připomínky

V práci sa nachádza zanedbateľné množstvo chýb (chýbanie interpunkčných znamienok, vynechanie písmen a pod.).

V závere práce autor zdôrazňuje, že „rozšírenie používania klasifikačných systémov vyžaduje mnoho úsilia v klinickej a teoretickej rovine“.

Otázky do diskusie:

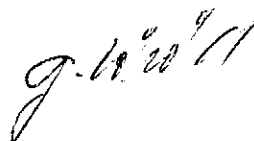
1. Definujte a vysvetlite toto tvrdenie.
2. V akom časovom horizonte možno očakávať adekvátne vedomosti u sestier v oblasti klasifikačných systémov v ošetrovateľstve?

ZÁVĚR

Prácu odporúčam k obhajobe a navrhujem udeliť titul PhD. vo vednom obore
„ošetrovateľstvo“

V Nitre 29. 8. 2012

Podpis:

Oponentský posudek disertační práce

Autor práce: Mgr. František Dolák
Název práce: Standardizované klasifikační systémy NIC a NOC v akutní ošetrovatelské péči
Školitel: prof. PhDr. Valérie Tóthová, PhD.
Vědní obor: Ošetrovatelství

Předkládaná disertační práce obsahuje celkem 162 stran textu, aparát a přílohy. Práce se zabývá problematikou standardizovaných klasifikačních systémů NIC a NOC v akutní ošetrovatelské péči. Hlavními cíly výzkumné části práce bylo zjistit, zda sestry na standardních a akutních odděleních nemocnic využívají klasifikační ošetrovatelské systémy, jaké mají informace a povědomí o standardizovaných klasifikačních systémech a jaký je jejich názor na přínos standardizovaných terminologií používaných v ošetrovatelské péči. Cíle výzkumu byly rozpracovány do pěti dílčích hypotéz, které byly statisticky ověřovány.

Zvolené téma práce je aktuální a přínosné pro české ošetrovatelství. Problematika standardizovaných klasifikačních systémů byla sice zahrnuta do pregraduální přípravy sester před téměř deseti lety, v ošetrovatelské praxi se však jako komplexní systém až na několik výjimek téměř neobjevuje. Pozitivním motivátorem k využívání standardizovaných ošetrovatelských terminologií v ošetrovatelské praxi může být nově přijata vyhláška o zdravotnické dokumentaci (98/2012 Sb.), která definuje zásady vedení ošetrovatelské dokumentace včetně stanovení ošetrovatelské diagnózy a/nebo problému nemocného a jeho řešení. Explicitně však neuvádí žádný klasifikační systém, na jehož základě by měly být ošetrovatelské diagnózy definovány a následně řešeny, což sebou přináší další problémy jako např. „povinné“ formální používání ošetrovatelských diagnóz bez přímého vztahu ke konkrétnímu pacientovi.

Teoretická část disertační práce (současný stav vědění) je rozpracována do devíti subkapitol ze 102 domácích a zahraničních bibliografických zdrojů – článků, odborných publikací, legislativních dokumentů. Autor využil k deskripci a analýze stanoveného problému dostupnou aktuální literaturu a prameny vztahující se ke zpracovávanému tématu. Práce s literaturou je dobré úrovně. V teoretické části je rozpracována problematika zdravotnické a ošetrovatelské dokumentace, ošetrovatelský proces a OPT metoda klinické rozvahy. Zevrubněji jsou pak popsány standardizované klasifikační systémy NANDA, NIC a NOC, které spolu s ošetrovatelskou dokumentací tvoří stěžejní část výzkumné části práce.

Výzkumná část práce probíhala ve třech etapách jako kvantitativně-kvalitativní výzkum. V první etapě bylo realizováno dotazníkové šetření u 565 sester ze sedmi lůžkových zdravotnických zařízení Jihočeského kraje, kterým byly získávány informace o ošetrovatelské dokumentaci a ošetrovatelských klasifikačních systémech. Kvantitativní data byla statisticky zpracována (χ^2). Testování konceptu NNN probíhalo ve druhé fázi sběru dat u 20 respondentů – expertů vybraných na základě modifikovaných kritérií pro ČR. Poslední etapa sběru dat byla realizována pěti skupinovými rozhovory sester - expertek (focus group). Výsledky reflektovaly stanovené cíle a hypotézy: preference tištěné dokumentace a převážná spokojenost sester,

signifikantní vztahy mezi vzděláním sester a jejich povědomím a kritickým přístupem ke standardizovaným klasifikačním systémům, téměř absolutní používání ošetrovatelských diagnóz na odděleních (přes 90 % sester), nejčastější zdroje informací získané vysokoškolským studiem a studiem literatury, preference elektronické dokumentace při implementaci celé struktury NNN, rozdíly mezi sestrami akutních a standardních oddělení v hodnocení přínosu ošetrovatelských klasifikačních systémů (stejně tak i podle úrovně vzdělání). Za přínosné považují také výsledky expertních hodnocení sady ošetrovatelských intervencí a aktivit NIC a výsledků NOC pro ošetrovatelskou diagnózu Neefektivní dýchání. Výsledky vztahující se k jedné z nejčastěji stanovených ošetrovatelských diagnóz je možné implementovat do praxe zejména na akutních odděleních. Pro větší názornost mohl autor uspořádat přehled aktivit jednotlivých NIC podle jejich frekvence. Přesnější mohly být také popisky tabulek typu „Výběr aktivit.“

Po **formální stránce** splňuje disertační práce požadavky na ni kladené. Jednotlivé oddíly práce jsou vhodně strukturovány. Vzhledem k rozsahu a zaměření disertační práce je praktická část výrazně rozsáhlejší (asi 70 % textu). Ojedinele se vyskytující překlady a pravopisné chyby nesnižují úroveň hodnocené práce. Vzhledem k rozsáhlému počtu tabulek a grafů mohl autor doplnit disertační práci o jejich seznamy.

Připomínky, otázky a podněty do diskuze:

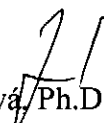
Na základě prostudované literatury nastínit fungování ošetrovatelské elektronické dokumentace s prvky NNN a možnost její implementace v ČR.

Vyjádřit se k metodice kvantitativní části výzkumu - výběr základního souboru, organizace výzkumu (distribuce dotazníků a jejich návratnost) a stanovení velikosti výzkumného vzorku.

Závěr:

Disertační práci Mgr. Františka Doláka hodnotím celkově pozitivně. Práce řeší aktuální problematiku ošetrovatelské praxe a splňuje základní kritéria kladené na tento typ práce. Autor prokázal zvládnutí výzkumné metodiky a schopnost zpracovat a vyhodnotit získaná data. Výsledky a výstupy práce považuji za přínosné pro obor ošetrovatelství. Doporučuji přijetí disertační práce k obhajobě a po úspěšné realizaci navrhuji udělit Mgr. Františkovi Dolákovi vědecko-pedagogickou hodnost *Philosophiae doctor* (Ph.D.) v oboru Ošetrovatelství.

V Ostravě 24. 8. 2012

doc. PhDr. Darja Jarošová/Ph.D.
Lékařská fakulta Ostravské univerzity
Ústav ošetrovatelství a porodní asistence